

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Győri Ítéltábla a felszámoló által meghatalmazott dr. Mórnyé dr. Varga Márta Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a jogtanácsos által képviselt **I.r.**, és a felszámoló által meghatalmazott dr. Menyhártné dr. Opra Erzsébet ügyvéd által képviselt **II.r. alperesek** ellen szerződések érvénytelenségének megállapítása és járulékai iránt indított perében a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság 2010. május 17. napján kelt G.20.883/2009/9. sorszám alatti ítéletével szemben a felperes által 10. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés és a II.r. alperes által Gf.3. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen az I.r. alperesnek 450.000,- (Négyszázötvenezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy a Magyar Államnak az illetékügyben eljáró hatóság külön felhívására fizessen meg 900.000,- (Kilencszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

2008. május 14. napján az I.r. alperes - mint hitelező - és a felperes - mint adós - 500 millió forint hitelkeret folyósítására folyószámla hitelszerződés; 2008. február 28. napján 150 millió forint hitelkeret folyósítására rövid lejáratú hitelszerződés, míg 2008. május 15. napján 2.148.000. svájci frank (CHF) folyósítására deviza- hitelszerződés jött létre. A 2008. december 15. napján kelt, közjegyzői okiratba foglalt felperesi *egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat* az említett hitelszerződések további biztosítékokkal ellátására és azonnali végrehajthatóságára irányult. A felperes a rövid lejáratú hitelszerződésből őt terhelő kötelezettségeknek eleget tett, azonban a 2008. május 14. napján kelt folyószámla hitelszerződés és a 2008. május 15. napján kelt deviza hitelszerződés tőke

és járulékköveteléseinek biztosítására a felperes, mint engedményező és az I.r. alperes, mint engedményes 2008. augusztus 13. napján (*biztosítéki engedményezési szerződést* kötött, melyben a felperes az I.r. alperesre engedményezte (a felperesi kizárólagos tulajdonában álló) II.r. alperesnek nyújtott 935.463.553.Ft és 44.400 USD tagi kölcsön követelését. Szintén a folyószámlahitelből és a devizahitelből eredő kötelezettségek biztosítására az I.r. alperes - mint zálogjogosult - és az II.r. alperes - mint zálogkötelezett - között 2008. november 14. napján *keretbiztosítéki jelzálogszerződés* jött létre, biztosítékkul kikötve a II.r. alperes tulajdonában lévő **helység 1-i ...1, ...2, és ...3** hrsz-ú ingatlanokat, 1.700.000.000. Ft keretösszeg erejéig, az ingatlanok együttes hitelbiztosítéki értékét 1.300.000.000.Ft-ban meghatározva. További biztosítékként 2008. július 22. napján az I.r. alperes - mint zálogjogosult - és a felperes - mint zálogkötelezett - között *zálogszerződés* jött létre *követelések elzálogosítására* a rövid lejáratú hitelszerződésből és a deviza-hitelszerződésből eredő tőke és járulékkövetelés biztosítására a felperest a "A" Kft-vel szemben megillető 614.928.062.Ft követelésre.

Az I.r. alperes a folyószámlahitel- és deviza-hitelszerződéseket 2009. április 20. napján azonnali hatállyal felmondta, lejárt kölcsöntartozásra hivatkozással. A felperes felszámolása iránti kérelem 2009. március 16. napján érkezett a megyei bíróságra, a felszámolást elrendelő végzés 2009. július 13. napján emelkedett jogerőre. Az I.r. alperes a biztosítékkal fedezett hitel jogviszonyból eredő követeléseit 373.435.959.Ft-ban jelentette be a felperes felszámolójához.

A felszámoló által képviselt felperes módosított keresetében

- *egyrészt* - a felperes 2008. december 15. napján kelt, közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatát a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 40.§. (1) bekezdés c/ pontja;

- *másrészt* - 2008. augusztus 13. napján létrejött engedményezési szerződést,

a 2008. november 14. napján létrejött keretbiztosítéki jelzálogszerződést,

és a 2008. július 22. napján létrejött követelések elzálogosítására irányuló szerződést a Cstv.40.§. (1) bekezdés b/, c/ pontjai alapján megtámadta, kérve az érvénytelenség jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását, és annak megállapítását, hogy a szerződésekkel elvont vagyon a felperes felszámolási vagyonához tartozik, míg az **helység 1-i ...1, 2,3** hrsz-ú ingatlanokra feljegyzett széljegy érvénytelen, és törlendő.

- *Harmadrészt* - kérte az engedményezési szerződés, a keretbiztosítéki jelzálogszerződés, és a követelések elzálogosítására irányuló zálogszerződés érvénytelenségének megállapítását a Ptk.201.§. (2) bekezdése és 202.§-a alapján is.

- *Negyedrészt* - 2008. november 14. napján kelt keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelensége megállapítását azért is kérte, mert az nem felel meg a Ptk.263.§. (1)

bekezdésében meghatározott tartalmi elemeknek, ezért a Ptk.200.§. (2) bekezdése szerint semmis.

- *Ötödrészt* - kérte a keretbiztosítéki jelzálogszerződés bírósági módosítását a Ptk.241.§-a alapján, érdeksérelmét abban megjelölve, hogy az I.r. alperes a jelzálogszerződés megkötését követően a felperesnek hitelt nem folyósított.

A felperes kereseti érvelése szerint az engedményezési szerződésben, a keretbiztosítéki jelzálogszerződésben és a követelésekre vonatkozó zálogszerződésben biztosított pótlólagos fedezetet semmi nem indokolta, mivel ezután az I.r. alperes által újabb hitel folyósítására már nem került sor. A kikötött biztosítékokkal az alperes azzal került előnybe a felperes többi hitelezőjével szemben, hogy több helyről juthatott követelése kielégítéséhez. Az I.r. alperes követelése túlbiztosítása vezetett a felperes felszámolásához, mivel a felperes újabb hitelek - felajánlható biztosíték hiányában - már nem tudott igénybe venni. Az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat megtételekor, 2008. december 15. napján a felperes már felszámolás közeli helyzetben volt. Az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat folytán a felperes likviditáskezelése megromlott, mivel valamennyi bevételét az I.r. alperes a saját követelése kielégítésére térítette el, elvonva a fedezetet a felperes többi hitelezője kielégítésétől. A szerződéseket azért állította uzsorásnak, mert a biztosítékul lekötött vagyon értéke eléri az 5 milliárd forintot, míg az I.r. alperes felperes felszámolásában bejelentett követelése csak mintegy 370 millió forint; ezentúl az I.r. alperes módosította a felperesi hitelszerződések lejáratát, azonban a módosított lejáratú időt megelőzően a hitelszerződéseket felmondta.

Az I.r. alperes *ellenkérelmében* a többirányú kereset elutasítását kérte. Vitatta a feleken kívülálló felperes kereshetőségi jogát az alperesek között létrejött 2008. november 14. napján kelt keretbiztosítéki jelzálogszerződés tekintetében. Rámutatott, hogy a II.r. alperes tulajdonában álló **helység 1-i** ingatlanok nem, csak a II.r. alperes üzletrészei tartoznak a felperes felszámolási vagyonába. A Cstv.40.§. (1) bekezdés c/ pontja alapján a felperes a perbeli szerződéseket azért nem támadhatja, mert azokat nem a felszámolási kérelem bíróságra érkezése előtti 90 napon belül kötötték. Az engedményezési szerződés biztosítéki engedményezésre irányult, a biztosítéki célú szerződések esetében pedig az ingyenesség, illetve a feltűnő értékkülönbség nem értékelhető. Utalt arra a bírói gyakorlatra is, hogy a Cstv.40.§. (1) bekezdésében meghatározott jogcímek alkalmazhatósága esetén a felszámoló által képviselt adóst a Ptk. alapján nem illeti meg a megtámadás joga.

A II.r. alperes a keresetet elismerte, annak teljesítését nem ellenezte.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott *ítéletével* a keresetet elutasította, egyben kötelezte a felperest a le nem rótt kereseti illeték és az I.r. alperes perköltsége viselésére.

Határozata indokolásában elsődlegesen azt állapította meg, hogy az alperesek között létrejött keretbiztosítéki jelzálogszerződés tekintetében a felperest - jogi érdekeltség hiányában - az érvénytelenség megállapítása iránti keresetindítási jog nem illette meg. Egyetértett az I.r. alperes ellenkérelmével a megyei bíróság arra nézve is, hogy a Cstv.40.§. (1) bekezdés c/

pontjára hivatkozással a felperes alappal azért nem támadhatja meg a perben vitássá tett szerződéseket, mert a felszámolási kérelem megyei bíróságra érkezésétől visszafelé számított 90 nap 2008. december 16. napja volt; ezért sem a 2008. december 15. napján megtett egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat, sem pedig az azt megelőzően megkötött szerződések nem támadhatóak. A megyei bíróság az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot, a (keretbiztosítéki) jelzálog - és követelések biztosítására irányuló szerződéseket, valamint az engedményezési szerződést ingyenes ügyleteknek minősítette, amelyeknél a szolgáltatás- és ellenszolgáltatás értéke, azok esetleges különbsége nem vizsgálható. Emiatt alaptalannak tartotta a Ptk.201.§. (2) bekezdése, 202.§-ára hivatkozással előterjesztett keresetet is. Tekintve, hogy a keretbiztosítéki jelzálogszerződés 1. - és 2. pontjában foglalt kikötések megfelelnek a Ptk.263.§. (1) bekezdésében meghatározott tartalmi elemeknek, a bíróság nem tartotta alaposnak a felperes ezek hiányára épített semmisségi (Ptk.200.§. (2) bekezdés) keresetét sem. Rámutatott ugyanakkor az elsőfokú bíróság, hogy a törvény kötelező érvényesülést kívánó szabályával ellentétes szerződés csak akkor érvénytelen, ha a semmisség jogkövetkezményét maga a jogszabály mondja ki. A szerződés bírósági módosítása iránti keresetet végül az elsőfokú bíróság azért utasította el, mert visszamenőleges hatályú szerződésmódosítás nem lehetséges, míg a felperes módosított keresetében a „szerződésmódosítás körülményeit” (a módosítani kért tartalmi elemeket) maga sem adta elő.

Ez ellen az ítélet ellen a felperes terjesztett elő *fellebbezést* elsődlegesen annak megváltoztatása és a keresetének való helyt adás, míg másodlagosan a hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra utasítása iránt. Az elsőfokú ítélet helybenhagyása esetére kérte az I.r. alperes javára megállapított perköltség összegének mérséklését. Elsődlegesen vitatta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy a felperesnek ne lenne keresetességi joga a 2008. november 14. napján kelt keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelensége megállapítása iránt a Ptk.201.§. (2) bekezdése, 202.§-a és a 263.§. (1) bekezdése alapján alkalmazandó 200.§. (2) bekezdése szerint. Kifejtette, hogy a felperes és a II.r. alperes között nem csupán tulajdonosi kapcsolat van, hanem a II.r. alperes a felperes által nyújtott kölcsönből vásárolta meg az **helység 1-i** ingatlan-együttest. Így a felperesnek nem mint a II.r. alperes tulajdonosának, hanem mint tulajdonosi kölcsönt nyújtó hitelezőnek van érdekeltsége a perben. Vitatta azt az ítéleti megállapítást is, hogy a Cstv.40.§. (1) bekezdés c/ pontjában meghatározott 90 napos időbeli korlátozás miatt ne kérhetné ezen a jogcímen a perbehozott szerződések érvénytelensége megállapítását. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság az anyagi jogi határidőt tévesen számította, mert azt a Pp.103.§-a alapján nem a felszámolási kérelem megyei bíróságra érkezésétől „visszafelé -”, hanem a megtámadott egyoldalú nyilatkozat keltétől (2008. december 15.) „előre számítva” kell megállapítani. Mivel a Pp.103.§. (2) bekezdése alapján a 90 napos határidőbe a kezdőnap (2008. december 15.) nem számít be, így a határidőszámítás első napja december 16. A felszámolási kérelem megyei bíróságra érkezéséig (2009. március 16. napjáig) ugyan valóban 91 nap telt el, azonban a határidő 90. napja (2009. március 15.) munkaszüneti nap volt, így a Pp.103.§. (4) bekezdése szerint a 90 napos határidő csak az azt követő munkanapon, vagyis március 16-án járt le. Ez a számítás azért helyes, mert a Cstv.40.§. (1) bekezdés c/ pontja nem határozza meg a határidőszámítás módját, azt, hogy melyik irányból melyik irányba kell azt számítani. Végül a fellebbezésben azért tartotta alaposnak a

Ptk.201.§.(2) bekezdése, 202.§-a alapján előterjesztett keresetét, mert az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat, az engedményezési szerződés és a keretbiztosítéki jelzálogszerződés nem volt ingyenes ügylet. Ezen szerződések megkötésére olyan időpontban került sor, amikor a felperes már fizetési nehézségekkel küszködött, az I.r. alperes pedig további hitelek nyújtására tett ígéretet. Ezért a felperes kényszer hatása alatt állt, csak úgy volt lehetősége a kölcsön felvételére, ha az I.r. alperes által diktált feltételeket elfogadja. Így az uzsora esete kétségtelenül fennállt.

A felperes a fellebbezési tárgyaláson az írásban előterjesztett fellebbezését annyiban megváltoztatta, hogy nem kérte a 2008. december 15. napján kelt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat érvénytelensége megállapítását a Cstv.40.§.(1) bekezdés b./ pontja alapján.

A II.r. alperes 2010. október 1. napján *csatlakozó fellebbezést* terjesztett elő, melyben - a felperesi fellebbezésben kifejtett érvek alapján - az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetnek való helyt adást kérte. Másodlagosan a csatlakozó fellebbezés az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult.

Az I.r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezései helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint a felperes fellebbezési újabb érvelései sem alapozzák meg a keresetösségi jogát az alperesek között létrejött keretbiztosítéki jelzálog szerződés érvénytelensége megállapítása iránt. Egyetértett a megyei bíróság álláspontjával (a Cstv.40.§.(1) bekezdés c./ pontjában meghatározott) határidő számításával kapcsolatban és úgy vélte, hogy a 2008. augusztus 13., a 2008. július 22. és a 2008. november 14. napján kelt szerződések tekintetében az ingyenesség nem értelmezhető, így a Cstv.40.§.(1) bekezdés b./ pontja alapján a megtámadási jog nem gyakorolható.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélőtábla előrebocsátja, hogy a II.r. alperes fellebbezési eljárás során előterjesztett csatlakozó fellebbezés elnevezésű beadványát - annak tartalma szerint (Pp.3.§.(2) bekezdés) - fellebbezési ellenkérelemnek tekintette. A Pp.244.§.(1) bekezdése szerint ugyanis a fellebbező fél ellenfele akkor terjeszt elő csatlakozó fellebbezést, amennyiben a fellebbezéssel megtámadott ítélet megváltoztatását maga is kívánja. Ezen törvényhely helyes értelme szerint a csatlakozó fellebbezés „ellentámadás a fellebbező támadásával szemben”, azaz: jogorvoslati kérelem az elsőfokú ítélet fellebbező fél terhére való megváltoztatása iránt. A konkrét esetben a II.r. alperes a fellebbezési határidő lejártát követően, a másodfokú eljárás során 2010. október 1. napján előterjesztett beadványában annyiban „csatlakozott” a felperes fellebbezéséhez, hogy az abban kifejtett érvek alapján szintén az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetnek való helyt adást kérte. Ebből kitűnően másodfokú eljárásbeli beadványában a II.r. alperes a keresetet elutasító elsőfokú ítélet felperes terhére eső megváltoztatását nem kérte (a per főtárgya tekintetében az fogalmilag nem is kérhette).

Így perjogilag a csatlakozó fellebbezés elnevezésű beadványt csak a felperes fellebbezésével egyetértő fellebbezési ellenkérelemnek lehetett tekinteni.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és az arra előterjesztett fellebbezési ellenkérelmek korlátai között bírálta felül (Pp.253.§.(3) bekezdés). Az elsőfokú ítélet felülbírálati korlátait a felperes fellebbezésében úgy jelölte ki, hogy a fellebbezési tárgyaláson módosított fellebbezésében már nem kérte a 2008. december 15. napján kelt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat érvénytelensége megállapítását a Cstv.40.§.(1) bekezdés b./ pontja alapján, illetve az eredeti, írásban előterjesztett fellebbezésben nem kifogásolta a bírósági szerződés módosítás (Ptk. 241.§.) iránti keresetét elutasító ítéleti rendelkezést. Az ilyen terjedelmű felülbírálat során az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a fellebbezési eljárás során is irányadó tényállás releváns tényeit helytállóan állapította meg és az abból levont érdemi jogkövetkeztetéssel az ítéletábra túlnyomó részt egyetértett.

I.

A Cstv.40.§.(1) bekezdése törvényi tényállása - annak személyi oldalaként - meghatározza a keresetindításra jogosultakat; ilyenként a felszámolás alá került adós hitelezőjét valamint az adós nevében eljáró felszámolót megjelölve. A törvényi tényállás tárgyi kereteit az a./ - c./ pontokban felsorolt megtámadható szerződések adják; az egyes szerződéstípusokra külön-külön kijelölve azt a határidőt, amelyen belül megkötött szerződések a keresetindításra jogosultak által megtámadhatóak.

Valamennyi szerződéstípus esetében - értelemszerűen - csak azok a szerződések támadhatóak meg, amelyeknél az egyik szerződést kötő fél a felszámolás alá került adós volt. Nem kétséges, hogy a 2008. november 14. napján az alperesek között létrejött keretbiztosítéki jelzálogszerződés nem ilyen, ezért a felperes - az elsőfokú bíróság helyes megítélése szerint - a szerződést a Cstv.40.§.(1) bekezdés b./ pontja alapján annak ellenére sem támadhatja meg, hogy a II.r. alperes gazdasági társaság egyedüli tulajdonosa.

A Cstv.40.§.(1) bekezdés c./ pontjában meghatározott azt a határidőt (a felszámolási kérelem bíróságra érkezésének napját megelőző 90 nap) amelyen belül megkötött ügyleteket a konkrét esetben a felperes megtámadhatta, az elsőfokú bíróság helyesen, míg a felperes a fellebbezésében tévesen számolta. Ahogy az elsőfokú bíróság részletesen kifejtette, a 40.§.(1) bekezdés c./ pontjában meghatározott anyagi jogi határidőre az anyagi jogi jogszabály, a Ptké. 3.§.(1) - (3) bekezdése rendelkezéseit kell alkalmazni, nem pedig a fellebbezésben idézett eljárásjogi jogszabály határidő számítási szabályait. (Pp.103.§.) A határidő számítása szempontjából azonban nem az alkalmazandó jogszabálynak, hanem annak volt jelentősége, hogy a határidő számítás kezdő napja - a 40.§.(1) bekezdés c./ pontja félre nem érhető szabálya szerint - a felszámolási kérelem megyei bíróságra érkezésének napja. Ez az a kezdő nap, amelyet a Ptké. 3.§.(1) bekezdése alapján a megelőző (tehát: időben visszafelé számítandó) határidőbe nem kell beleszámítani. A konkrét esetben - a

megyei bíróság helyes számítása szerint - a felszámolási kérelem érkezésétől időben visszaszámított 90. nap 2008.december 16. napjára, a hétköznapi keddre esett, ezért nem volt alkalmazható a Ptké.3.§.(3) bekezdésében meghatározott határidő számítási kedvezmény sem. Ebből fakadóan helyesen ítélte meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperes a Cstv.40.§.(1) bekezdés c./ pontja alapján a megtámadás jogát nem gyakorolhatja az említett határidőn kívül eső, 2008. december 15. napján kelt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat, a 2008. augusztus 13. napján kelt engedményezési szerződés és a 2008. július 22. napján kelt követeléseket elzálogosító zálogszerződés tekintetében. Kívül esik a határidőn a 2008. november 14. napján az alperesek között megkötött keretbiztosítéki jelzálogszerződés is, azonban erre nézve a felperes a megtámadási jogát - a fent kifejtettek szerint - egyébként sem gyakorolhatja.

II.

A Cstv.40.§.(1) bekezdés b./ pontja alapján az adós által a törvényi határidőn belül megkötött azon szerződések, vagy más jognyilatkozatok támadhatóak meg, melyek tárgya az adós vagyonából történő ingyenes elidegenítés, a vagyont terhelő ingyenes kötelezettségvállalás vagy a harmadik személy javára feltűnően aránytalan értékkülönbözetre megkötött visszterhes jogügylet.

A keresettel perbehozott ilyen szerződés a felperes álláspontja szerint a 2008. augusztus 13. napján kelt biztosítéki engedményezési szerződés volt, mellyel a felperes az I.r. alperesre engedményezte a II.r. alperessel szemben fennálló egyes tagi kölcsön követeléseit. Ilyen volt továbbá a 2008. július 22. napján kelt zálogszerződés, mellyel a felperes elzálogosította a "A" Kft-vel szemben fennálló 614.928.062,- forint követelését. A követelést elzálogosító szerződés (Ptk.267.§ (1) bekezdés) kétségen kívül, míg a perbeli engedményezési szerződés annak szabályaiból (így: a 8.pont 2. bekezdéséből) kitűnően követelést (az I.r. alperes hitelköveteléseit) biztosító szerződés. A biztosítéki szerződések - mellékkötelezettségként - a személyes adósságot terhelő főkötelelem teljesítését, a hiteltartozás és járulékai visszafizetését biztosítják. Ezért az ítélet tábla ezen szerződések tekintetében nem értett egyet sem az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy ezek a szerződések ingyenes ügyletek lennének, illetve az I.r. alperes fellebbezési eljárás során kifejtett azon érvelésével sem, hogy ezen ügyletek tekintetében „az ingyenesség nem értelmezhető.”

A biztosítéki szerződések mellékkötelemként az I.r. alperes hitelező és a felperes adós között létrejött hitelszerződésekhez (Ptk.522.§.-523.§.) kapcsolódtak. Ezek a hitelszerződések kétségtelenül visszterhesek voltak, hiszen a felperesnek a banki pénz használatáért ügyleti kamatot és az I.r. alperes üzletszabályzatában meghatározott egyéb díjakat kellett fizetnie. Így a biztosítéki szerződések sem tekinthetők másnak, mint a nyújtott szolgáltatás (a hitel folyósítása) ellenszolgáltatásának, amelyek nélkül a pénzügyi intézmény a hitelt nem folyósítja, a hitelkeretet nem tartja fenn, illetve az adós vagyoni helyzetének romlása, avagy az egyéb biztosítékok értéke csökkenése esetén a felmondási jogát gyakorolja.

(Ptk.525.§.(1) bekezdés c./ - d./ pontok) A hiteljogviszonyt biztosító szerződések tehát visszterhesnek (Ptk.201.§.(1) bekezdés) minősülnek. (BH 2010/301.)

Ebből következően - a biztosítéki szerződések visszterhessége miatt - a Cstv.40.§.(1) bekezdés b./ pontja első két fordulata - az adós vagyonából történő ingyenes elidegenítés, illetve a vagyont terhelő ingyenes kötelezettségvállalás - a 2008. július 22. napján kelt követelést terhelő zálogszerződésre és a 2008. augusztus 13. napján kelt biztosítéki engedményezési szerződésre nem alkalmazható. Csupán az vizsgálható, hogy - a felperes kereseti érvelése szerint - ezeket a szerződéseket a hitelező I.r. alperes javára feltűnően aránytalan értékkülönbözettel kötötték-e meg a felek, mivel azok a hiteljogviszonyokat többszörösen túlbiztosították. Az állított feltűnően aránytalan előny megítélésénél abból kellett kiindulni, hogy az elzálogosított követeléssel - mint zálogtárggyal - való felelősség terjedelme ahhoz a biztosított követeléshez igazodik, amelynek biztosítására a követelést elzálogosították. (Ptk.251.§.(3) bekezdés) Úgyszintén (a 2008.augusztus 13. napján kelt engedményezési szerződés 8. pontjából kitűnően) a biztosítéki engedményezés csak azokra a követelésekre terjed ki, amelyek a bank hitelkövetelése kielégítéséhez szükségesek. Így a többször említett biztosítéki szerződések a hitelező I.r. alperes javára feltűnően aránytalan előnyt azért nem keletkeztethetnek, mert akármilyen mértékű is a biztosíték, a hitelező abból csak a biztosított követelés egyszeri kielégítésére jogosult. (BH 2010/301.) Ezért az ítéletábra az elsőfokú ítélet indokolása ezen kiegészítésével alaptalannak tartotta a felperes Cstv.40.§.(1) bekezdés b./ pontjára alapított keresetét is.

III.

A felperes felszámolója a Cstv.40.§.(1) bekezdésében meghatározott jogcímeken felül a 2008. július 22., 2008. augusztus 13. és 2008. november 14. napján kelt perbeli szerződések érvénytelenségének megállapítását kérte azok uzsorás (Ptk.202.§.) volta miatt, illetve a szerződéseket megtámadta a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékkülönbségre (Ptk.201.§.(2) bekezdés) hivatkozással is.

Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást abban a kérdésben is, hogy a felperes az alperesek között 2008. november 14. napján létrejött keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelensége megállapítása iránt nem csak a Cstv.40.§.(1) bekezdése, hanem a Ptk.202.§-a és 201.§.(2) bekezdése alapján sem rendelkezik keresetőségi joggal.

A Ptk.234.§.(1) bekezdése és a Pp.3.§.(1) bekezdése szabályainak alkalmazása során a bírósági gyakorlat a semmis szerződésekkel kapcsolatos keresetőségi jog határait korlátok közé szorítja, így keresetindításra a - közvetlenül érdekelt - szerződést kötő felek, valamint az jogosult, akit jogszabály erre külön feljogosít. (pl.EBH.1999/14., BH 1997/439., BH 1991/107.§.) Közvetett érdekeltként keresetindításra jogosult az is, aki a szerződés érvénytelensége megállapítása esetén jogot szerezhet, avagy kötelezettség alól mentesülhet. Végül a Ptk.235.§.(2) bekezdése szerint a szerződés feltűnő értékkülönbségre alapított megtámadására a sérelmet szenvedett fél és az jogosult, akinek a megtámadáshoz törvényes érdeke fűződik.

A felperes a keresetösségi jogát azért tartotta fennállónak az alperesek között létrejött keretbiztosítéki jelzálogszerződés megtámadásához és semmisség megállapításához, mert a II.r. alperesi korlátolt felelősségű társaság egyedüli tagja. Ugyanakkor - a megyei bíróság által helytállóan idézett bírósági gyakorlat szerint - az önálló jogi személy gazdasági társaság tagjának - függetlenül attól, hogy jogi személy, avagy természetes személy; és attól is, hogy egyedül vagy másokkal együtt tagja a társaságnak - a gazdasági társaság tevékenységével összefüggésben nincs elkülöníthető önálló jogalanyisága, saját személyében a tagsági viszonyból eredő jogait és kötelezettségeit harmadik személyekkel szemben nem érvényesítheti. Ezért a gazdasági társaság tagja - a gazdasági társaság érdekeitől független jogi érdekeltség hiányában - sem semmisségre, sem pedig megtámadhatóságra hivatkozással nem jogosult az önálló jogalany gazdasági társaság által megkötött szerződés érvénytelensége megállapítása iránti pert indítani. (BDT 2005/1220. sz. jogeset) Keresetösségi jog hiányában ezért az ítéltábla érdemben nem vizsgálta a fellebbezés keretbiztosítéki jelzálogszerződés érvénytelenségével kapcsolatos előadását, sem a Ptk.202.§. és 201.§.(2) bekezdésében meghatározott jogcímenek, sem pedig a felperes Ptk.263.§.(1) bekezdésére alapított érvelése szerint.

IV.

Ami az adós felperes által megkötött 2008. július 22. napján és 2008. augusztus 13. napján kelt biztosítéki szerződések Ptk.201.§.(2) bekezdésére és 202.§-ára alapított felperesi megtámadását illeti; - egyrészt - abból szükséges kiindulni, hogy ezen szerződések esetében - a Cstv.40.§.(1) bekezdés b./ pontjára alapított megtámadás indokolásbeli érvei miatt - a hitelező I.r. alperes pénzügyi intézmény javára a szerződések megkötésével feltűnően aránytalan előny nem állapítható meg. A Ptk.201.§.(2) bekezdése és 202.§-a törvényi tényállásának objektív eleme, a feltűnően aránytalan előny megállapíthatósága hiányában, szükségtelen ezen érvénytelenségi okok további tényállási elemeinek konkrét esetbeli vizsgálata.

Másrészt a Ptk.201.§.(2) bekezdésére alapított megtámadásnál az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a felszámolás alá került gazdálkodó szervezet szerződéseinek és más jognyilatkozatainak megtámadására - az adós és a hitelezők közössége érdekeit védő - elsődleges eszköz a Cstv. 40.§-ában meghatározott keresetindítási jog. Így a Ptk-ban meghatározott egyéb érvénytelenségi jogcímenek a keresetindítási jogosultság csak akkor ismerhető el, amennyiben a felperes a Cstv.40.§.(1) - (2) bekezdésében leírt valamelyik tényállás elemeit meghaladó, azoktól eltérő többlet-tényállást ad elő. (BDT 2007/1686., Győri Ítéltábla Pf.IV.20.095/2008/16.) Jelen esetben pedig a felperes a biztosítéki szerződéseket a Ptk.201.§. (2) bekezdés alapján úgy támadta meg, hogy - a Cstv.40.§.(1) bekezdés b./ pontjára alapított megtámadáshoz képest - semmilyen eltérő ténybeli körülményt nem adott elő.

V.

A szerződés érvénytelensége iránti perekben a per tárgyának értéke (Pp.24.§.) az érvényteleníteni kért szerződésekben kikötött ellenszolgáltatás; biztosítéki szerződések esetében a követelés összege, avagy a biztosíték értéke (Pp.24.§. (2) bekezdés f./ pont). A perbeli esetben - figyelembe véve a 2008. december 15. napján kelt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatban meghatározott hitelszerződések és a biztosítéki szerződések értékeit is - a per tárgyának értéke mintegy 4.317.391.000,- forintban határozható meg. Ezen perérték után a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM. rendelet (R) 3.§.(2) bekezdés a./ - c./ pontjai alapján - maximálisan - nettó 45.373.190,- forint jogi képviseleti díj is meghatározható. Ezen összeghez viszonyítva az elsőfokú bíróság által az I.r. alperes jogi képviselével felmerült perköltségként megállapított 900.000,- forint még akkor sem eltúlzott, ha a megyei bíróság csak egy tárgyalást tartott és az I.r. alperest nem ügyvéd, hanem jogtanácsos képviselte. A megállapított jogi képviseleti költség - a magas perértékre is figyelemmel - arányban állt az I.r. alperes jogi képviselője által kifejtett tevékenység mennyiségi- és minőségi összetevőivel.

Ezekre figyelemmel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezett részét a Pp.253.§.(2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A fellebbezés eredményre nem vezetett, ezért a felperes a Pp.78.§. (1) bekezdése alapján viselni köteles az I.r. alperes másodfokú eljárás során felmerült, jogtanácsosi munkadíjból álló perköltségét. Ennek összegét - figyelemmel a R. 3.§.(2), (5) - (6) bekezdésére is - az ítélet tábla az általános forgalmi adótól mentes 450.000,- forintban határozta meg.

Az ítélet tábla az ítélet írásba foglalása során észlelte, hogy a fellebbezési tárgyaláson kihirdetett ítélet rendelkező részéből hiányzik a felperes személyes illetékfeljegyzési joga folytán (Itv.62.§.(1) bekezdés i./ pont) le nem rótt fellebbezési illetékre vonatkozó rendelkezés. A felperes másodfokú pervesztése folytán ezt a le nem rótt 900.000,- forint fellebbezési illetéket a Pp.78.§.(1) bekezdése és az Itv.59.§. (1) bekezdése alapján a felperes köteles viselni.

A le nem rótt fellebbezési illeték viselésére vonatkozó rendelkezéssel az ítélet tábla a Pp.225.§.(1), (6) bekezdése alapján egészítette ki a fellebbezési tárgyalás során kihirdetett ítéletét.

Győr, 2011.évi január hó 12. napján

Dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

Dr. Ferenczy Tamás sk.
előadó bíró

Dr. Bajnok István sk. bíró

A kiadmány hitelűl
kiadó: